

א 019704/07

בית משפט השלום תל אביב-יפו

01/05/2008

כב' השופט דלוגין יאיר

בפני:

1. סמואל מיכאל

2. סמואל אילנה

בעניין:

תובעים

עו"ד גרונדשטיין אלי

ע"י ב"כ

נגד

1. חברת בטוח שירביט

2. מילניום טיולים ותיירות בע"מ

נתבעות

1. עו"ד אברהם יוסי

2. עו"ד מתתיהו חיים

ע"י ב"כ

פסק דין

לפני תביעה בסדר דין מהיר, על סך של 50,000 ₪, אשר הוגשה ע"י מיכאל ואילנה סמואל [התובעים] נגד שירביט חברה לביטוח בע"מ [הנתבעת 1] ומילניום טיולים ותיירות בע"מ [הנתבעת 2], בגין החזר הוצאות והפסד סכומים ששילמו התובעים עבור טיול לחו"ל, אשר בוטל על-ידם בתום יומו הראשון, עקב פטירת אם התובעת והצורך לחזור ארצה.

העובדות

התובעים נרשמו אצל הנתבעת 2 לטיול לאלסקה וקנדה, שתוכנן לאוגוסט 2006. הטיול כלל בעיקר שייט לאלסקה באניית פאר של חברת סלבריטי. התשלום עבור השייט ורוב הטיסות שולמו לנתבעת 2. התובעים חששו כי יאלצו לבטל את הטיול או לקצרו, עקב מצבה הרפואי של אם התובעת והעלו עניין זה בפני נציגת הנתבעת 2, אשר הפנתה את התובעים לנתבעת 1, לצורך הזמנת ביטוח נסיעות לחו"ל. לתובעים נערכה פוליסה לביטוח נוסעים לחו"ל על ידי הנתבעת 1.

ע"פ תנאי הפוליסה, התובעים זכאים להחזרי סכומים שונים, בגין הפסד פיקדון או ביטול נסיעה לפני תחילתה [3,000\$ לאירוע למבוטח] ועבור טיסת חירום, על מנת לאפשר למבוטח להשתתף בלוויית קרוב [500\$ לאירוע למבוטח]. התובעים טסו ביום 15.8.06 מתל-אביב לניו-יורק ומשם לוונקובר

ואולם לאחר ששהו במלון בוונקובר לילה אחד, נודע להם ביום 16.8.06 (יומיים לפני היציאה לשייט) על מות אם התובעת 2. התובעים הודיעו לנתבעות על ביטול השייט וחזרו לישראל עוד באותו היום.

לטענת התובעים, נגרמו להם נזקים בגין חזרתם לישראל עקב פטירת המנוחה, בסך של 35,100 ₪, הכוללים \$7,072 עלות השייט ששולמה ושהייה חלקית במלון בוונקובר, טיסות מוונקובר לניו-יורק בסך של \$996 קנדי, הפסד טיסה חזרה מסיאטל לניו-יורק בסך של \$486 ובסה"כ 35,100 ₪ בגין נזקים ישירים וכן 15,000 ₪ בגין עוגמת נפש. הצעת נתבעת 1 לסילוק סופי ומוחלט של התביעה, בסך \$450 בלבד, עבור החזר טיסת חירום לתובעת 2 בלבד, נדחתה ע"י התובעים וההמחאה שנשלחה להם לא נפתה מעולם. ביום 28.11.06 החזירה הנתבעת 2 לתובעים סך של 2,431 ₪, שהוא הסכום שהתקבל אצל הנתבעת 2, מאת הנתבעת 1, עבור טיסת החירום של התובעת.

טענות התובעים

התובעים טוענים כי הנתבעת 1 הפרה את תנאי ההתקשרות עימם ע"פ הפוליסה, כמו גם הטעתה אותם ו/או הציגה להם מצג שווא, כאילו הפוליסה מתאימה לצורכיהם. הנתבעת 2, הציגה להם מצג שווא, בכך שהמליצה על נתבעת 1 כבעלת פוליסה מתאימה לצורכיהם. ביטול השייט וחזרתם המשותפת של התובעים לארץ, עקב פטירת המנוחה, הינם בבחינת אירוע ביטוחי, אשר צריך להיות מכוסה ע"י הפוליסה. הנתבעת 2 מתעשרת שלא ע"פ זכות שבדין, בכך שגבתה מתשלומי התובעים את הרווח עבור השייט, אף שלא השתתפו בו. בסיכומיהם, העלו התובעים טענות בדבר הפרתה של הנתבעת 2, את חובת הזהירות המוטלת עליה, מפאת תפקידה כסוכנת נסיעות.

טענות הנתבעת 1

הנתבעת 1 מכחישה את כל האמור בכתב התביעה, שיש בו כדי לייחס לה חבות כלשהי, שלא בהתאם לתנאי הפוליסה. מוכחשות ההפניות וההמלצות שקיבלה הנתבעת 1 מאנשי הנתבעת 2, טרם ההתקשרות בינם ובין התובעים בחוזה הביטוח. הנתבעת 1 טוענת כי בניגוד לטענת התובעים, יש תחולה לפרק 3 לפוליסה [הוצאות החזר נסיעה] ואין תחולה לפרק 4 [הפסד פיקדון או ביטול נסיעה לפני תחילתה]. כמו כן, "חמה" אינה מוגדרת כ"קרוב", לצורך השיפוי בפרק 3 ולכן בדין נדחתה דרישת התובע להחזר הוצאת טיסת חירום, וזאת מאחר ולגבי התובע, אין כיסוי בפוליסה למקרה של חזרה ארצה, עקב פטירת חמתו. לעניין הוצאותיהם של התובעים בגין כרטיס הטיסה חזרה ארצה, בעלות של 498.37 דולר קנדי לכרטיס, נטען ע"י הנתבעת 1, כי סכום הביטוח מוגבל ל-\$500 לפני ניכוי דמי השתתפות עצמית. אין לייחס לנתבעת 1 את הנזק שנגרם לתובעים בשל פטירת המנוחה. התובעים רכשו כיסוי ביטוחי בהתאם לתנאי הפוליסה והשיפוי שהוצע, הנו כפי המגיע לתובעת 2. גבול הכיסוי לפי פרק 4 הינו \$3,000 ולפי פרק 3 הינו \$500.

טענות הנתבעת 2

הנתבעת 2 מכחישה את טענות התובעים, בדבר המלצות אשר ניתנו כביכול לתובעים ע"י אנשיה, בנוגע לביטוח נסיעות. לטענתה, כל ניסיון לקשור בין הנתבעות אינו במקומו, שכן עסקינן בבחירה של התובעים על דעת עצמם. זאת ועוד, בטרם החליט התובע לבטח את התובעים אצל הנתבעת 1, הוא פנה לחברות ביטוח רבות ורק לאחר שהבהיר בפני נציגת הנתבעת 2, כי התעריף של הנתבעת 1 הינו הזול מכולם, רק אז, החליט הוא על דעת עצמו, לרכוש ביטוח אצל הנתבעת 1. בשלב בו ביטלו התובעים את השתתפותם בהמשך הטיול, שיעור דמי הביטול הגיע ל-100% מעלות השייט. על אף שהנתבעת 2, כלל לא התערבה ביחסים הביטוחיים שבין התובעים לנתבעת 1, הרי שמיד עם הזמנת הכיסוי הביטוחי ע"י התובעים אצל נתבעת 1, יצרה האחרונה קשר עם נתבעת 2 ועדכנה אותה אודות כך, ובהתאמה שלחה הנתבעת 2, לתובעים, את פרטי הביטוח בפקס, בדיוק כפי שנתקבלו במשרדה ע"י הנתבעת 1.

פרשנות פוליסה: כללי

במקרה הרגיל של פירוש חוזה, משימת הפרשן היא להתחקות אחר אומדן הדעת הסובייקטיבי המשותף של שני הצדדים לחוזה, שכן, דעתם הסובייקטיבית המשותפת של הצדדים, היא שעומדת ביסוד החוזה. כאשר אומדן דעת משותף אינו קיים, ואומדן דעתו של צד אחד, שונה מזה של הצד האחר (והכול בשעת כריתת החוזה), נבחן החוזה על-פי אמות מידה אובייקטיביות (ראה ע"א 4628/93 מדינת ישראל נ' אפרופים שיכון ויזום (1991) בע"מ [3], בעמ' 314-311).

יחד עם זאת, הפסיקה הכירה בחוזה ביטוח כחוזה ייחודי, אם בשל היותו מעין "חוזה אחיד" המנוסח ע"י חברות הביטוח, אם בשל חוסר האיזון האינהרנטי ביחסי הכוחות בין הצדדים [לעניין זה ראה: רע"א 94/3128 אגודה שיתופית בית הכנסת רמת-חן נ' סהר חברה לביטוח בע"מ, פ"ד נ(3) ע"מ 306, דברי הש' חשין] ואם מפאת העובדה כי מסירת הפוליסה מתבצעת בדרך כלל, רק לאחר קשירת הקשר החוזי בין שני הצדדים [ראה: רע"א 94/3128 אגודה שיתופית בית הכנסת רמת-חן נ' סהר חברה לביטוח בע"מ, פ"ד נ(3) ע"מ 297, דברי הש' ברך].

בתי המשפט, אשר היו ערים מאז ומקדם למפגש זה, בין מי שאינם שווים בעת כריתתו של חוזה ביטוח, פעלו לאיזון כפות המאזניים, תוך יישום כללי פרשנות מיוחדים. כך, למשל, נקבע כלל שלפיו תניות פטור מחיוב או תניות המצמצמות חיוב, אשר הן תניות המיטיבות עם חברות הביטוח - תפורשנה באורח מצמצם, לאמור, לטובתו של המבוטח [ראו למשל: ג' שלו, תניות פטור בחוזים (המכון למחקרי חקיקה ולמשפט השוואתי ע"ש הארי סאקר, 1974)]. באותה רוח נקבע הכלל הידוע, כי בדו-משמעות המתגלית בחוזה, יש לפרש את החוזה כנגד מנסחו.

בצד כללים אלו, יצרו בתי המשפט גם עקרונות להגנתם של מבוטחים. כך, למשל, נולד העיקרון - אשר על פיו יש וראוי לפרש חוזה ביטוח, על-פי ציפיותיו הסבירות של המבוטח. חברת הביטוח היא שכתבה את החוזה והטביעה את ציפיותיה בנוסחו, ועתה - לעת פירושו של החוזה - כמו הגיעה שעתו של המבוטח, שגם ציפיותו תזכינה לביטוי ביחסי הזכות-חובה שנוצרו בין חברת הביטוח לבינו [ראה: רע"א 94/3128 אגודה שיתופית בית הכנסת רמת-חן נ' סהר חברה לביטוח בע"מ, פ"ד נ(3) ע"מ 297, דברי כב' השופט ברך].

"דוקטרינת הציפיות הסבירה" קובעת שציפיותיו הסבירות של המבוטח, יכובדו אף אם דקדוק בהוראות הפוליסה היה מלמד שהן מנוגדות ללשונו. כך, מעניקים בתי המשפט למבוטח כיסוי ביטוחי, אף-על-פי שאין הוא מתיישב עם לשון הפוליסה [ראה: ת"א [ת"א] 183332/02 דגא נ' מגל טורס, פ"מ תשס"ג (3) 65].

כאן ראוי לציין כי תורת הפרשנות המודרנית, אינה מוציאה מכלל אפשרות, לפרש חוזה באופן שאינו מתיישב עם משמעותו הלשונית הטבעית. למעשה, כאשר לשון החוזה אינה מתיישבת עם תכליתו, תועדף האחרונה (ע"א 4628/93 מדינת ישראל נ' אפרופים שיכון ויזום (1991) בע"מ [5], בעמ' 306).

ומן הכלל אל הפרט: פרשנות הפוליסה הספציפית

סלע המחלוקת בעניינינו הנו האם המקרה הביטוחי שלפנינו (חזרה ארצה לאחר ההגעה לחו"ל ולפני היציאה לשיט), נכנס בגדר פרק 4 לפוליסה [הפסד פיקדון או ביטול נסיעה לפני תחילתה] או בגדר פרק 3 [החזר הוצאות נסיעה]? לטענת התובעים, יש לפרש את הוראות הפוליסה, כך שפרק 4 לה [הפסד פיקדון או ביטול נסיעה לפני תחילתה], יחול גם במקרה של "ביטול הכרחי בלתי נמנע של הנסיעה [לשיטת התובעים ה"שייט"] לפני תחילתה". מנגד, טוענת הנתבעת 1, כי הפרק החל

בעניינינו הוא פרק 3 לפוליסה בלבד [העוסק בהחזר הוצאות נסיעה] וכי אין לקבל את פרשנותם המאולצת של התובעים לעניין הפוליסה.

החזר הפיקדון עבור השייט - פרשנות פרקים 3 ו-4 לפוליסה

לטענת התובעים, בעניינינו אין הגדרה בפוליסה של המונח "נסיעה". מונח זה לא סויג, למשל, לביטול נסיעה לפני תחילתה. זאת ועוד, ע"פ תנאי הפוליסה [פרק ב' סע' 4 להגדרות], מוגדרת "תקופת הביטוח" – "מרגע צאת המבוטח מהארץ ועד שובו". לפיכך, לשיטת התובעים, ניתן להבין כי אירוע הביטוח בגין אי-השתתפות בשייט, הינו גם לאחר היציאה מהארץ ולפני תחילת השייט ובפרט כשהתובעים עוד טרחו והרחיבו את תקופת הביטוח, החל מיום הוצאת הפוליסה, כדי להבטיח מקרה של ביטול גם במקרה של אי-יציאה מהארץ בגין אירוע ביטוחי, שמקורו במצבה הרפואי של אם התובעת. כמו כן, טוענים התובעים כי בעניינינו אירע "קיצור הכרחי ובלתי נמנע של הנסיעה המתוכננת", כדי לאפשר למבוטח להשתתף בלווייה של אחד מקרוביו. כאשר לשיטתם יש לפרש "נסיעה" כ-"קרז או שייט" ו"נסיעה מתוכננת" כ-"טיסות+קרז".

מנגד, טוענת הנתבעת 1 כי הגדרת "נסיעה לחו"ל" הינה "נסיעה" להבדיל מטיסה, שייט, רפטינג וכד'. בעניין זה, היא מפנה לכריכת הפוליסה: "פוליסת ביטוח נסיעות לחו"ל". שנית, תחולת תקופת הביטוח, מוגדרת אמנם בפרק ההגדרות הכלליות, "מרגע צאת המבוטח מהארץ ועד שובו" והיא נותנת תוקף לכיסוי הביטוחי, כל עוד המבוטח נמצא בחו"ל ועד לשובו, ברם, הגדרה זו הינה הגדרה רחבה, המתייחסת בעיקר להוצאות רפואיות ואשפוז ובפירוש אינה חלה על פרק 4 שעניינו ביטול הנסיעה. כמו כן נטען כי, הפרשנות אותה מציעים התובעים לפוליסה, הינה מאולצת, ועומדת בניגוד להיגיון הדברים, בניגוד למלל, ובניגוד להיגיון הכלכלי, תוך יצירת מצב ייחודי בו התובעים זוכים בכיסוי ביטוחי, גם בגין ביטול נסיעה [כאילו טרם החלה] וגם בגין קיצורה ההכרחי [כאילו החלה כבר].

לאחר ששקלתי את טענות הצדדים ועיינתי בפוליסה, הגעתי למסקנה שיש לחייב את הנתבעת 1 לשלם לתובעים את החזר הפיקדון ששולם בגין השייט.

הכותרת של פרק 4 לפוליסה הנה "הפסד פיקדון או ביטול נסיעה לפני תחילתה" (ההדגשה שלי- י.ד.). משמע – מנסח הפוליסה מצא לנכון להבדיל בין "הפסד פיקדון", לבין "ביטול נסיעה לפני תחילתה". אין ספק כי התובעים הפסידו את הפיקדון ששולם עבור השייט. לפיכך, גם אם הפרשנות הנכונה של "נסיעה" היא כגרסת הנתבעת 1 (ולא היא - כפי שעוד אפרט להלן), קיים לכאורה כיסוי לפי האופציה הראשונה של הכותרת. אם ללכת לפי פרשנות הנתבעת 1 לפרק 4, הכותרת הייתה צריכה להיות מנוסחת כך: "הפסד פיקדון עקב ביטול נסיעה לפני תחילתה", אולם כאמור, הנתבעת 1 בחרה שלא לנסח כך את הכותרת. אין ספק בעיני, כי כותרת הפוליסה תומכת במתן כיסוי ביטוחי, להשבת הסכומים ששולמו עבור השייט או לכל הפחות, יכולה להכיל שתי פרשנויות סבירות בהחלט, שאחת מהן הנה השבת הפיקדונות ששולמו עבור השייט, גם אם התובעים כבר נסעו לחו"ל.

גם הגדרת מקרה הביטוח בפרק 4, ניתנת לפרשנויות שונות. בהגדרת מקרה הביטוח של פרק 4 - מצא לנכון המנסח, להבדיל, שוב, בין "אובדן של פיקדונות שאינם מוחזרים..." לבין "...תשלומים ששולמו מראש או שיש לשלמם עבור המבוטח במקרה של ביטול הכרחי ובלתי נמנע של הנסיעה מחמת...", וזאת על ידי הצבת המילה "או" בין שני משפטים אלה. קיים לכל הפחות ספק מבחינה לשונית ותחבירית, האם המקטע "במקרה של ביטול הכרחי ובלתי נמנע של הנסיעה מחמת" מתייחס רק לקטע שקודם לו וסמוך אליו ("תשלומים ששולמו מראש או שיש לשלמם עבור המבוטח") או שמתייחס הוא גם למקטע הראשון ("אובדן של פיקדונות שאינם מוחזרים").

זאת ועוד: בהגדרת "מקרה הביטוח", הושמט משום מה הכיתוב "לפני תחילתה", שמופיע בכותרת הפרק. על כן, ובהעדר הכיתוב "לפני תחילתה", ניתן בהחלט לפרש את הכיתוב "ביטול הכרחי ובלתי נמנע של הנסיעה", ככולל ביטול שנעשה במהלך הטיול ולאחר היציאה מישראל. אם תאמר כי יש לשוב לכותרת, שם נרשם במפורש "לפני תחילתה", על כך נשיב כי לא ניתן לפרש את הפוליסה תוך בחירת קטעים מכאן ומשם וחיבורם יחדיו, כדי להגיע לתוצאה פרשנית רצויה ומסומנת.

זאת ועוד: גם הגדרת "תקופת הביטוח", יוצרת חוסר בהירות פרשנית במקרה דנן. אם תקופת הביטוח מתחילה מצאת המבוטח את הארץ, כי אז לכאורה אין תחולה וכיסוי לפי פרק 4. לפי פרשנות הנתבעת 1, במקרה של צורך בחזרה ארצה, לאחר ההמראה לחו"ל גם אין תחולה לפרק 4! טענת הנתבעת 1 כי ההגדרה לא חלה על פרק 4, לא נתמכת מלשון הפוליסה ואף להפך. בהגדרת תקופת הביטוח, נרשמה הסתייגות לגבי פרק 6 – משמע, המנסח נתן דעתו על אילו פרקים יש להחיל את הגדרת תקופת הביטוח ולא החריג את פרק 4. בעניין זה, ראה פסק דינו של כב' השופט עודד מאור, בת.א. (ת"א) 69347/06, סגל אשד כלנית נ' שירביט חברה לביטוח בע"מ (פורסם בנבו), שניתן לאחרונה (יום 24.2.08), בקשר לאותה הפוליסה בדיוק ולמקרה דומה ביותר, אם לא זהה ממש.

אולם יתרה מכך: פרשנות מהותית והגיונית של פרק 4 לפוליסה, מצביעה אף היא על קבלת גרסת התובעים – וזה העיקר בעיני. לא מצאתי כל הגיון, להבדיל בין השבת הפיקדונות ששולמו עבור השייט, במקרה שהנסיעה בוטלה לפני שהתובעים יצאו מישראל ולבין מצב שבו התובעים כבר יצאו מישראל, אולם טרם החלו בשייט. הבחנה זו (שכאמור, לדידי, אינה קיימת בפוליסה גם מבחינה לשונית), אין בה הגיון. מדובר באבחנה רנדומלית. הפוליסה כוללת במפורש כיסוי בגין השבת פיקדונות שלא מוחזרים. אין כל סיבה לעשות אבחנה, שלפיה הפיקדון בגין השייט מוחזר רק אם התובעים טרם יצאו לחו"ל. זאת ועוד: לאותה תוצאה נגיע, גם אם ניישם במקרה הנדון את דוקטרינת הצפיות הסבירה של המבוטח, אשר הפסיקה קבעה כי מאפשרת קבלת ציפיות הסבירות של המבוטח לגבי הפוליסה וכיסויה, אף אם דקדוק בהוראות הפוליסה היה מלמד שהן מנוגדות ללשונה [ראה: ת"א 183332/02 דגא נ' מגל טורס, פ"מ תשס"ג (3) 65]. התובעים היו רשאים לצפות, באופן סביר, כי יקבלו החזר של הפיקדון ששולם לשייט, גם אם שייט בוטל לאחר שנחתו בחו"ל והתובעים גם העידו כי זו אכן הייתה ציפיתם. בעניין זה, עוד אפרט בכל הנוגע לתביעה בגין הוצאות טיסת החרום של התובע.

זאת ועוד: לא מצאתי כי קיומו של פרק 3 מונע פרשנות כפי שהצעתי לפרק 4. לדידי, אין כל מניעה לתחולה במקביל של פרק 3 ו-4 במקרה דנן ובכלל. פרק 3 מדבר על "הוצאות נסיעה" ואילו פרק 4 מדבר על "הפסד פיקדון". מדובר שני דברים שונים. אין כל מניעה כי במקרה דנן, יזכו, אפוא, התובעים הן להחזר פיקדון לפי פרק 4 והן להשבת הוצאות טיסת החרום לפי פרק 3.

אשר על כן, הגעתי למסקנה כי הפרשנות הראויה של הפוליסה, מזכה את התובעים בהשבת הפיקדון ששולם עבור השייט, וזאת נוכח העובדה כי פרשנות זו אפשרית לפי לשון הפוליסה והיא אף מתבקשת, לפי מהותה של הפוליסה ולמצער, יש ליישמה, נוכח הכלל בדבר פרשנות חוזה הביטוח נגד המנסח ו/או דוקטרינת הצפיות הסבירה.

החזר עלות טיסת החרום של התובע - פרשנות המונח "קרוב"

לטענת התובעים, המונח "קרוב", לפי הגדרת סעיף 4א' בפרק 3 לפוליסה [שכותרתו "החזר הוצאות נסיעה"], מתייחס לכאורה לתובעת בלבד [שאימה נפטרה], אולם, לאור הביטויים המופיעים שם: "אביו, אימו, בנו, ביתו או בן/בת זוגו", והעובדה כי לא ברור מדוע נרשמה המילה "או" לפני "בן/בת זוגו", בשונה מ-"ו" החיבור לפני כל קרוב אחר, מתבקש ביהמ"ש לאמץ את הפרשנות לפיה הכוונה היא "או של". כלומר, גם במקרה של צורך בהשתתפות בהלוויית "אביו או אימו או בנו או ביתו של בן/בת זוגו". מנגד לטענת הנתבעת 1, מאחר ו"חמה" אינה מוגדרת "קרוב", לצורך השיפוי בפרק 3 לפוליסה, אין ממש בטענות התובעים.

לטעמי, פרשנות הנתבעת 1 מתיישבת יותר עם לשונו של סעיף 4א'. מעיון דקדקני בפרק 4 וסעיף 13 לפרק ההגדרות של הפוליסה, עולה כי כוונת מנסחי הפוליסה, הייתה כנראה להחריג מפרק 3 לפוליסה, את ההגדרה הרחבה של "בן משפחה קרוב", אשר קיימת בפרק ההגדרות לפוליסה וכוללת "חם" ו"חמות". מכאן, כי כוונת המנסחים הייתה לצמצם את היכולת של המבוטחים לקבל החזר הוצאות נסיעה, בגין חזרה בלתי מנעת של מבוטח לארץ, על מנת שיוכל להשתתף בהלוויה של אחד מקרוביו.

עם זאת, בהתבסס על כללי הפרשנות הנוהגים בחוזי ביטוח וציפייתם הסבירה של התובעים במקרה דנן, מצאתי לנכון לזכותם גם בהוצאות טיסת החירום של התובע, וזאת מהנימוקים שיפורטו להלן. ניתן להשקיף על צמצום ההגדרה של "קרוב" בפרק 4 לפוליסה, כתניה מצמצמת חיוב או כתניה המטיבה עם חברת הביטוח. תניה שכזו, הוכרה ע"י הפסיקה כתניה שיש לפרשה באורח מצמצם, לאמור, לטובתו של המבוטח [ראה: רע"א 94/3128 אגודה שיתופית בית הכנסת רמת-חן נ' סהר חברה לביטוח בע"מ, פ"ד נ(3) ע"מ 306, דברי הש' חשין]. אין ספק כי ציפיותיהם הסבירות של התובעים, היו כי בעת אירוע הפטירה של המנוחה, אשר היה מכוסה ע"י חברת הביטוח, ישופו שניהם ע"י הנתבעת 1, ולא העלו על דעתם כי יאלצו שניהם לשוב להלוויה בארץ, כאשר רק אחד מהם יזכה לשיפוי על הוצאותיו.

על ציפיות אלה ניתן ללמוד מעדותו של מר מיכאל סמואל, [פרוטוקול הדיון מיום 30.12.07, ע"מ 5-6]:

"ש. "לי אמרו שאתה עשית שופינג בין חברות ביטוח לפני שקנית אצל הנתבעת 1?"

ת. ממש לא, יש לי ביטוח אוטומטי של כרטיסי אשראי. צלצלתי לחברת האשראי ואמרתי שיש לי סיכון שחמותי אשה מבוגרת וחולנית האם אני מכוסה, אמרו לי שמעל גיל 80 זה לא מכוסה והפסקתי לבדוק הלאה ולא קראתי שום סעיפים.

ש. התקשרת לחברה אחרת ואמרת שחמותך חולה על ערש דווי והסכימו לבטח אותך על \$2 ליום?

ת. שאלתי 3 דברים, ממתי הביטוח תופס ואמרו שמהיום שאני משלם בפועל ועד היציאה עצמה אני גם מבוטח אם יחולט.....אמרתי שיש לי חמה חולה ומבוגרת ושאלתי אם יש הגבלה בגיל ואמרו לי שלא...

ש. למה סיפרת לחברת הביטוח שחמותך חולה?

ת. היא חולת אלצהיימר, על כסא גלגלים. היא שברה את האגן חצי שנה קודם לכן, במצב לא טוב על כסא גלגלים וחששתי שיקרה לה משהו."

כמו כן, על ציפיות אלה, ניתן אף ללמוד מעדותה של נציגת הנתבעת 2, הגב' דניאלה גולדהירש [פרוטוקול הדיון מיום 30.12.07, ע"מ 11]:

"ש. זה נכון שהתובע סיפר לך על המקרה של חמותו?"

ת. כן, בגלל שלא ידעתי את הפרטים נתתי לו את הפוליסה הורודה ביד."

ובע"מ 10 לפרוטוקול:

"ש. הוא דיבר אתך על חמותו?"

ת. אבל זה אחרי שהוא אמר שבדק וביקש ממני לעשות את הביטוח. אני מילאתי את הפרטים בעקבות הבקשה שלו. את הפרטים של הפוליסה מילאנו אחרי שהוא בדק ואמר לי איזה ביטוח הוא רוצה. הוא דיבר עם חברת הביטוח והוא גם אמר את זה. אני הזמנתי עבורו אחרי בקשה שלו.

ש. את אומרת בס' 9 לתצהירך שהתובע עשה במיוחד את הפוליסה כדי לבטח את החזר כספי הקרוז – הפקדון, כי ידע שמדיניות חברת הקרוז היא לא להחזיר ולכן עשה את הביטוח?

ת. הוא חשב שאם יקרה משהו לפני שהוא יוצא בכלל, אם יקרה משהו, גם לשם כך הוא ביטח. אנחנו הודענו שתנאי הביטוח הם מאוד נוקשים ואנחנו ממליצים לעשות את הביטוח הזה."

כאמור לעיל, דוקטרינת הציפיות הסבירה קובעת, שצפיותיו הסבירות של המבוטח יכולו אף אם דקדוק בהוראות הפוליסה היה מלמד שהן מנוגדות ללשונה [ראה: ת"א 183332/02 דגא נ' מגל טורס, פ"מ תשס"ג (3) 65]. ברע"א 94/3128 אגודה שיתופית בית הכנסת רמת-חן נ' סהר חברה לביטוח בע"מ, פ"ד נ(3) בעמ' 298-299, קבע כבוד השופט ברך:

"על פי דוקטרינת הציפיות הסבירות, במקרים מסוימים, כמו במקרה שבו סייגים כבדי משקל 'מוחבאים' בסעיף ההגדרות, המבוטח יהיה קשור רק בידע סביר לגבי אותם סייגים, על פי בחינה מילולית. ניתוח על פי דוקטרינת הציפיות הסבירות יכול להוביל (והוביל) לקביעה בדבר קיום כיוונו ביטוחי, גם מקום בו פרשנות התניה השנויה במחלוקת על-פי כוונתה של חברת הביטוח בזמן כריתת החוזה תראה כי האחרונה התכוונה לשלול כיוונו".

בעניינינו, אמנם הסייג לעניין "בן-משפחה קרוב", מצוי בפרק 4 לפוליסה ולא בפרק ההגדרות לפוליסה, אולם ניתן לראות בו כסייג ה"מוחבא" או "המוצנע" בפוליסה, לאור העובדה כי בסעיף 13 לפרק ההגדרות בפוליסה, בעמוד השני של הפוליסה, קיימת הגדרה מסודרת ובעלת כותרת מודגשת של "בן משפחה קרוב". פרט לעובדה כי הגדרת המונח נעשתה באופן בולט, מדובר בהגדרה רחבה יחסית של המונח. מאידך, בפרק 3 לפוליסה, לא קיימת הגדרה מסודרת או בולטת למונח "בן משפחה קרוב", אלא מדובר במונח המובלע במלל של סעיף 4'א לפרק 3 לפוליסה, ואשר סעיף 4'ב לפרק 3 לפוליסה, אשר הוא הרלבנטי בעניינינו, מפנה אליו.

כמו כן, בעניינינו ראוי לציין כי, אדם סביר היה מצפה כי חברת הביטוח, אשר פוליסה שלה כוללת סעיף המאפשר שיפוי על טיסת חירום של מבוטח, עקב פטירה של קרוב משפחתו, תאפשר שיפוי לא רק למבוטח, אלא גם לבן-זוגו שהתלווה אליו לטיול, אשר סביר כי במצב זה, לא יפקירו לשוב בגפו לארץ וימשיך בטיול, אלא יצטרף אליו וילווה אותו ככל הניתן, ובפרט שעה שאותו בן הזוג מבוטח בעצמו על ידי אותה פוליסה.

אשר על כן, מצאתי כי יש לקבל גם את טענת התובעים לעניין פרשנות "בן משפחה קרוב" בפרק 3 לפוליסה הדין בהחזר הוצאות נסיעה, ולפיכך ישופה גם התובע על הוצאותיו בגין טיסת החירום.

שאר סכומי התביעה

התובעים תבעו גם נזקי אי מימוש כרטיס טיסה מסיאטל לניו-יורק וטיסות מוונקובר לניו-יורק שלא מומשו. נזקים אלה, מחד, אינם מכוסים על ידי פרק 3 ומאידך פרק 4, מוגבל לפיצוי של עד \$3,000 לאדם. פיצוי זה, ינוצל כולו, לטובת השבת כספי הפיקדון בגין השייט.

המצגים שהוצגו לתובע על ידי נציגת הנתבעת 1

משקבעתי כי פרשנות הפוליסה, מחייבת השבת סכומי הפיקדון עבור השיט והחזר עלות טיסת החירום של התובע, מתייתר הצורך לדון בטענה שלפיה, הובהר לתובע על ידי נציג הנתבעת 1 כי הפוליסה מכסה את החזר הפיקדון עבור השיט. בהערת אגב אציין, כי ספק בעיני אם חומר הראיות שלפני, תומך בכך שהובטח ו/או הובהר לתובע במפורש כי החזר הפיקדון לשיט, חל גם במקרה דנן, שבו כבר המריאו התובעים לחו"ל. סבורני כי עדות התובע בעניין זה לא היה בה די להוכחת המצג הנטען.

הנתבעת 2

משקבעתי כי הפוליסה מכסה את החזר הפיקדון עבור השיט ואת טיסת החירום של התובע, מתייתר גם הצורך לדון בשאלת האחריות של הנתבעת 2. מאחר ונקבע כי הפוליסה מכסה את התביעה, משמעות הדבר כי המצגים הנטענים של הנתבעת 2, גם אם ניתנו, לא היו מצגי שווא.

גם כאן אציין בהערת אגב בלבד, כי ספק בעיני אם יש דבר בחומר הראיות שישכנעני, כי ניתן לתובעים מצג מפורש על ידי הגב' גולדהירש, בדבר תחולת הפוליסה, גם במקרה של יציאה לחו"ל. הגב' גולדהירש אמנם מילאה תפקיד משמעותי יותר בנוגע לביטוח, מעבר להפניה בלבד, אולם ספק אם הוכח לפני, כי הוחלפו דברים מפורשים בינה ולבין התובע, לגבי מקרה הביטוח הספציפי שארע בפועל, היינו ביטול הטיוח לאחר ההגעה לחו"ל מחד ולפני היציאה לקרוז מאידך. אין מחלוקת כי הגב' גולדהירש ידעה על מצבה של אם התובעת, אולם חומר הראיות מוביל לכאורה יותר למסקנה, כי לכל היותר ארעה טעות הדדית, כך שהתובעים סברו כי החזר הפיקדון מובטח בכל מקרה ואילו הגב' גולדהירש, לא נתנה את דעתה למקרה הספציפי שלפנינו ולא הציגה כל מצג מפורש, בקשר להחזרת הפיקדון גם במקרה של יציאה לחו"ל.

ראשי הנזק

התובעים זכאים, אפוא, להשבת הפיקדון בסך \$6,000 בגין השייט והחזר טיסת החירום של התובע בסך של \$500, וזאת בניכוי השתתפות עצמית אחת של \$50. יש לראות את הדרישה לתשלום הכספים הנ"ל כתביעה אחת, אשר לפי הפוליסה ההשתתפות העצמית מתייחסת אליה. הפוליסה קובעת כי תגמולי הביטוח ישולמו לפי השער היציג של הדולר ארה"ב, במועד הוצאת ההמחאה על ידי הנתבעת 1. לא מצאתי בפוליסה הוראה לגבי מועד תשלום תגמולי הביטוח ועל כן יש להתחקות אחר האמור לעניין זה בחוק חוזה הביטוח. סעיף 27 סיפא לחוק, קובע כי תשלום תגמולי הביטוח ייעשה תוך 30 יום, מהיום בו נמסרה למבטח תביעת ביטוח. בעניינו, הוגשה התביעה ביום 27.8.06. לפיכך, המועד הרלבנטי הינו 30 יום ממועד זה, קרי, 27.9.06, אשר החל ממנו יחושבו שעורי הריבית וההצמדה.

לפיכך, התובעים זכאים לסך של 27,754 ₪ (\$6,500 פחות \$50 כפול 4.303 ₪ לדולר).

לא מצאתי כל עילה לזכות את התובעים בתשלום פיצוי בגין עגמת נפש. מדובר בתביעה כספית בגין תגמולי ביטוח. הנזק היחיד שנגרם לתובעים, הנו נזק כספי גרידא וחסרון כיס באי תשלום תגמולי הביטוח.

סוף דבר

אשר על כן, התביעה נגד הנתבעת 1 מתקבלת באופן חלקי. הנני מחייב את הנתבעת 1 לשלם לתובעים סך של 27,754 ₪, בצירוף הפרשי הצמדה וריבית כדיון, מיום 27.9.06 ועד לתשלום בפועל. כמו כן, תשלם הנתבעת 1 לתובעים, את הוצאות משפט ובנוסף שכ"ט עו"ד בסך של 3,000 ₪ + מע"מ.

התביעה נגד הנתבעת 2 נדחית. התובעים ישלמו לנתבעת 2 הוצאות משפט ושכר טרחת עו"ד בסכום כולל של 3,000 ₪ + מע"מ.

ניתן היום כ"ה בניסן, תשס"ח (30 באפריל 2008) בהעדר הצדדים.

המזכירות תמציא העתקים לב"כ הצדדים.

דלוגין יאיר, שופט